

Rechtskundig Weekblad

REDACTIE : Italiëlei, 99, Antwerpen

Abonnement : 100 fr. per jaar

Vereeniging zonder winstgevend doel

BEHEER : Lange Leemstraat, 99, Antwerpen

Postchecknummer : 3185.22

INHOUD :

DE NIEUWE SPAANSCH E GRONDWET.

RECHTSPRAAK.

Hof van Beroep te Gent. — 4e Kamer. — 26 Oktober 1932. — Verzekering ter zake van aansprakelijkheid. — Bevoegde rechter. — Geen beding ten behoeve van een derde. — Toepasselijkheid van art. 1166 B. W. Burgerlijke Rechtbank van Dendermonde. — 22 Oktober 1932. — Uitkeering tot onderhoud. — Vaststelling bedrag. — Huidige middelen schuldenaar. — Gebruikelijke wijzigingen. — Sparen voor later. — Onaannemelijkheid.

Rechtbank van Koophandel van Antwerpen. — 14 Juni 1932. — Gemeenschappelijk vervoer. — Uitlating doch voor het Koninklijk Besluit. — Burgerlijke mededinging.

MEDEDEELINGEN.

BIBLIOGRAPHIE.

NECROLOGIE.

BALIELEVEN.

INGEZONDEN BIJDRAGEN.

De nieuwe Spaansche Grondwet

De groote gebeurtenissen in het leven der staten cristalliseeren zich in hun grondwetten. Na den oorlog hebben wij in het grondwettelijk recht van alle landen een buitengewoon actief leven vastgesteld. Oude kaders werden verbroken en overal in Europa kwamen nieuwe constituties in voege waarvan het gemeenschappelijk kenmerk was dat zij den democratischen staatsvorm uitbouwden, gesteund op de volkssouvereiniteit met algemeen stemrecht en dat zij tegenover de overblijfselen van het staatsabsolutisme den rechtstaat huldigden, waarin het heerschersgezag in de grootst mogelijke mate gebonden werd aan het recht.

De politieke werkelijkheid is echter niet in harmonie gebleven met den geest dezer nieuwe grondwetten en in de laatste jaren beleven wij in theorie en praktijk een hardnekkigen aanval op den democratischen staatsvorm, een strijd tegen het parlementarisme en een goedwillige onderworpenheid aan dictatoriale heerschappij.

Wie betrouwt op de geestelijke kracht van het recht kan dezen toestand slechts aanzien als een voorbijgaand gevolg van de ontredender der geesten in deze beoerde tijden. En, wanneer men zich afvraagt welken staatsvorm de toekomst zal brengen, is het uiterst nuttig een blik te werpen op de nieuwe grondwet die in Spanje sinds enkele maanden in voege is gekomen, daar juist dit land gedurende verschillende jaren onder de dictatuur heeft geleefd en het de moeite loont na te gaan hoe het thans op dezen toestand heeft gereageerd.

**

Na de ineenstorting der monarchie tengevolge van de gemeenteverkiezingen die in de maand April 1931 plaats hadden werd er in Spanje een voorloopig bewind gevormd dat als eerste doel had constituerende Cortes samen te roepen. De parlementsverkiezingen van Juni gaven een zeer sterke socialistische en radicale meerderheid, waarvan de geest de nieuwe Spaansche grondwet beheerscht. De constituerende Cortes hebben echter niet alleen een stuk willen opstellen van zeer vooruitstrevenden aard, zij hebben vooral moeten stelling nemen tegenover de zeer talrijke nieuwe stroomingen die in de laatste jaren aan den dag gekomen zijn in de wetenschappelijke studie van het staatsrecht. Het is vooral op deze laatste punten

dat ik in dit beknopt overzicht de aandacht wensch te vestigen.

Eerst en vooral dient opgemerkt dat de nieuwe Spaansche grondwet het begrip van den eenheidstaat verzoent met dit van de autonomie van bepaalde streken, op federalistischen grondslag. De tekst drukt zich als volgt uit: « de Republiek vormt een integralen staat, vereenigbaar met de autonomie van gemeenten en van landstreken ». Dit regionalisme berust vooral op democratische beginselen. Afgezien van historische of ethnographische redenen is het uitsluitend de wil van de bevolking die het ontstaan, de wijziging of de afschaffing regelt van alle regionaal beheer. Een regionaal statuut kan steeds in het leven worden geroepen wanneer het wordt voorgesteld door de meerderheid van de gemeentebesturen van de streek, indien het verlangd wordt door de twee derden der kiezers en goedgekeurd wordt door de Cortes.

Het Castiliaansch is de officieele taal van het land en de kennis van een gewesttaal kan van geen enkel staatsburger geëischt worden.

De eerste titel der Constitutie wijst nauwkeurig aan welke aangelegenheden uitsluitend zullen geregeld worden door het centraal bestuur en welke van de bijzondere bevoegdheid zijn van het regionaal beheer. In de uitwerking van dit stelsel is in zeer gezonde mate rekening gehouden met de behoeften van den eenheidstaat en met de cultureele zelfstandigheid van de autonome gewesten.

De titel betreffende de rechten en plichten der Spanjaarden bevat de verklaring der gewone grondrechten, die we in de meeste moderne constituties vinden, met nochtans eenige zeer belangrijke afwijkingen. Voor wat de verhouding betreft tusschen Kerk en Staat is de scheiding tot het uiterste doorgedreven. Het budget der Kerk wordt volledig afgeschaft, de kloosterorden worden gedeeltelijk ontbonden, en aan degenen die blijven voortbestaan en die aan een streng staatstoezicht onderworpen zijn, wordt verbod opgelegd zich bezig te houden met handel, nijverheid of onderwijs en iets meer te verwerken of te bezitten dan hetgeen vereischt is voor de verwetelijking van hun onmiddellijke doeleinden.

Waar art. 39 het recht van vereeniging erkent, wordt tevens vereischt dat alle syndicaten en vereenigingen gehouden zijn zich te laten inschrijven in het publiek

register te dien einde gehouden volgens de wet.

Een belangrijk artikel, dat ook terug gevonden wordt in verschillende grondwetten die na den oorlog zijn tot stand gekomen, is het art. 42 waarin voorzien wordt dat in ernstige gevallen, waar de zekerheid van den staat zulks vereischt, de verschillende vrijheidsrechten door de regering kunnen opgeheven worden. Deze maatregel dient in elk geval binnen de acht dagen door de Cortes te worden goedgekeurd.

Een bijzonder hoofdstuk wordt gewijd aan « familie, economie en cultuur », waarin we talrijke bepalingen terugvinden die gewoonlijk thuishooren in het Burgerlijk Wetboek, zoo bv. de volledig gelijkheid op alle gebied tusschen de twee geslachten, de verplichtingen der ouders tegenover de kinderen en wederkeerig, waarbij dient opgemerkt dat de natuurlijke kinderen dezelfde rechten genieten als de wettelijke.

Buiten de onteigening ten algemeenen nute kent de nieuwe Spaansche grondwet, onder den drang van de socialistische gedachten die haar ontwerpers hebben beziel, ook het « socialiseeren » van den eigendom en wordt er voorzien dat de onteigening zelfs kan geschieden zonder vergoeding indien zulks beslist wordt door de absolute meerderheid van de Kamer. Ook is er voorzien dat de staat gerechtigd is de nijverheidstakken volgens een bepaald plan te beheeren, wanneer het belang van de rationalisatie der voortbrenging zulks vereischt.

Heel de sociale wetgeving wordt op de meest uitgebreide wijze in art. 46 vastgelegd.

Het onderwijs is kosteloos en verplichtend en er wordt bepaald dat het uitsluitend burgerlijk zal zijn, dat het den arbeid als spil van zijn methodologie zal maken en dat het zal geïnspireerd zijn door de « idealen der menschelijke solidariteit ».

Voor wat betreft het parlementarisme is de bijzonderste wijziging die in de nieuwe constitutie voorkomt, dat zij breekt met het tweekamersstelsel. Er bestaat enkel één Kamer van Volksvertegenwoordigers en geen Senaat. Deze Kamer wordt samengesteld door algemeen stemrecht van beider kunne op drie- en twintigjarige ouderdom.

Het zoo gewichtige vraagstuk van de overdracht der wetgevende macht door de Kamer van Volksvertegenwoordigers aan bepaalde organen der uitvoerende macht is opgelost geworden door art. 61 dat voorziet dat de Kamer kan toelaten dat de regering wetgevende maatregelen zou nemen door een decreet genomen in den Ministerraad.

De Kamer kan ten allen tijde eischen kennis te nemen van deze decreten ten einde na te gaan of ze wel genomen werden overeenkomstig de toegestane machts-overdracht.

Een merkwaardige instelling is de bestendige afvaardiging die door de Kamer wordt aangesteld en welke bestaat uit een en twintig volksvertegenwoordigers,

gekozen tusschen de verschillende partijen in verhouding met hun respectiefflijke sterkte.

Deze instelling, die overgenomen is uit de Oostenrijksche en Tchecho-Slowaksche grondwet, is gerechtigd, met instemming van de twee derden harer leden, decreetwetten uit te vaardigen wanneer de kamer niet vergaderd is, alsook tijdens de periode gedurende dewelke tijdelijk de grondwettelijke waarborgen zijn opgeheven.

Het is in de laatste jaren dikwijls beschouwd geworden als een plaag van het parlementarisme dat voortdurend regeringen worden omver geworpen tengevolge van een ongunstige stemming uitgebracht in het parlement door een tijdelijke of toevallige meerderheid. Zooals het reeds geschied was in de grondwetten van Tchecho-Slowakije, Pruisen en Griekenland, heeft ook de nieuwe Spaansche Constitutie getracht deze verrassingen van het parlementaire leven te vermijden en art. 64 voorziet dat een afkeurende stemming tegenover de regering of een der ministers slechts kan uitgebracht worden nadat ze schriftelijk en met redenen omkleed voorgesteld is geworden door ten minste vijftig volksvertegenwoordigers. Dergelijk voorstel moet aan al de parlementsleden medegedeeld worden en mag slechts besproken worden nadat vijf dagen verlopen zijn. De absolute meerderheid is vereischt om een stemming van wantrouwen uit te brengen. Deze wijze maatregel laat slechts een regeringswijziging toe wanneer hiervoor zekere en ernstige gronden bestaan en behoedt het land voor alle verrassingen.

Ook het volksreferendum is in de Spaansche grondwet ingeschreven geworden. Wanneer 15 % der kiezers zulks eischen kan een wet gestemd door de Cortes aan volksstemming onderworpen worden. Een zelfde percent kiezers kan het initiatief nemen eener wet die aan de Cortes dient voorgelegd.

De president der republiek wordt gekozen voor een termijn van zes jaar; hij is niet herkiesbaar vóór het verstrijken van een zelfde termijn. Hij wordt gekozen door een college dat bestaat enerzijds uit alle volksvertegenwoordigers en anderzijds uit een even groot getal bijzondere afgevaardigden die speciaal voor deze kiezing door het kiezerskorps worden aangeduid.

Het karakteristieke dat wij in de Spaansche Constitutie betreffende het staats-hoofd vinden in zijn politieke verantwoordelijkheid en zijn afzetbaarheid. Men heeft getracht een evenwicht te doen ontstaan tusschen de wetgevende en uitvoerende macht door aan den Voorzitter toe te laten het parlement te ontbinden (zulks mag echter slechts tweemaal geschieden gedurende zijn mandaat) en van den anderen kant door aan de Cortes toe te laten den Voorzitter der republiek af te stellen op voorstel der drie vijfden van de volksvertegenwoordiging. Ten gevolge van deze politieke verantwoordelijkheid van den Voorzitter is zijn macht dan ook uitge-

breid geworden en kent art. 83 hem een veto toe tegen de wetten gestemd door de Cortes en mag hij eischen dat ze aan een nieuwe beraadslaging zouden onderworpen worden. In dit geval zullen ze slechts gelden wanneer ze worden aangenomen met twee derden van de stemmen.

De kontrol over de grondwettelijkheid der wetten wordt ten volle door de Spaansche grondwet aangenomen en er is een bijzondere «Rechtbank der constitutioneele waarborgen» ingericht geworden om over de grondwettelijkheid der wetten te oordeelen. Diezelfde hoogere rechtbank neemt kennis van alle verhaal betreffende de bescherming der individueele rechten tegenover de handelingen der lichamen die het gezag vertegenwoordigen. Hare samenstelling is zeer eigenaardig. De Voorzitter ervan wordt benoemd door het parlement; zij bestaat verder uit den Voorzitter van den hooger raad der republiek, den Voorzitter van het rekenhof, twee afgevaardigden vrij door de Cortes aangesteld, een vertegenwoordiger van elkeen der autonome gewesten, twee leden gekozen door de tuchtraden der advocaten en vier professoren aangesteld door de rechtsfaculteiten. Elke belanghebbende is gerechtigd zijn verhaal voor dit hooge rechtscollege in te dienen.

Om eenige wijziging aan de grondwet te brengen dient het voorstel uit te gaan ofwel van de regeering, ofwel van een vierde der volksvertegenwoordiging. Opdat een hervorming zou kunnen aangenomen worden is de twee derden van de stemmen vereischt.

De Spaansche grondwet heeft in belangrijke mate rekening gehouden met de nor-

men van het internationale recht en meer dan in welke andere grondwet ook wordt de tweespalt, die zich heden ten dage zoozeer doet gevoelen tusschen het volkenrecht en het grondwettelijk recht, hier uitgeschakeld. Zeer talrijke verplichtingen, opgelegd door het Handvest van den Volkenbond, worden overgenomen in de Constitutie: de verzaking aan den oorlog, de noodzakelijkheid door internationale arbitrage alle conflicten tusschen staten op te lossen, de verplichte registratie op het secretariaat van den Volkenbond van alle internationale verdragen. Art. 78 voorziet ook dat Spanje zich niet kan terugtrekken uit den Volkenbond zonder stemming eener bijzondere wet bij absolute meerderheid. Deze bepalingen, die de harmonie verwezenlijken tuschen het internationale en het constitutioneele recht, dienen als een zeer belangrijken vooruitgang aanzien te worden.

**

Plaatsgebrek laat ons niet toe in dit artikel iets meer te geven dan een zeer onvolledige opsomming van instellingen en hervormingen, doch deze nieuwe grondwet, waarin alle brandende vraagstukken van het hedendaagsche staatsrecht zijn verwerkt geworden, verdient een diepgaande studie vanwege al degenen die het publieke recht beoefenen.

Gezien het groot belang van de nieuwe federalistische inrichting van den Spaanschen staat zullen wij in een volgend artikel meer bijzonder uitwijden over het statuut van Catalonië dat zoo pas in voege is gekomen.

René VICTOR.

zelfde rechters, als de openbare vordering (art. 4, wet van 17 April 1878);

Overwegende dat die wetsbepaling, voor wat de burgerlijke vordering aangaat, geene beperking bevat, waaruit is af te leiden dat zij zoowel voor de beteugelde rechtsmacht als voor het burgerlijk gerecht onverkort in haren ganschen omvang moet aangenomen worden; (Br. 15 Juli 1924, Pas. 1925, II, 174);

Dat de vordering door de Burgerlijke partij tegen de Maatschappij «L'Urbaine» gericht, als een tusschengeschil moet aanzien worden waarvan de Rechter, aan wien de hoofdzak onderworpen is, bevoegd is kennis te nemen;

Dat overigens voornoemde vordering tegenover de Maatschappij op een ernstig belang gegrond is, hetgeen ze wettigt, vermits de betichte bij gezegde Maatschappij tegen de verkeersongevallen verzekerd is;

Dat het recht van aldus handelend op te treden door geene wetsbepaling aan de Burgerlijke partij wordt ontzegd;

Waaruit voortvloeit dat de eisch, in grondbeginsel, ontvankelijk is en dat de uittiening van onbevoegdheid door de Maatschappij «L'Urbaine» tegengesteld ongegrond is, des te meer daar de Burgerlijke partij rechtstreeks tegenover den verzekeraar handelt;

Overwegende dat de Burgerlijke partij beweert dat de mondelinge verzekeringsovereenkomst, bestaande tusschen den betichte en de Maatschappij «L'Urbaine» een beding ten voordeele van een derde bevat, zooals de rechtsleer en de rechtspraak het namelijk voor de levensverzekeringen aannemen;

Dat zij bijgevolg over eene rechtstreekse vordering tegen de Maatschappij «L'Urbaine» beschikt, zonder dat deze haar het opzet of de grove fout van den verzekerde kan tegenwerpen vermits zij daaraan vreemd is gebleven en dat in geval van verzekering tegen ongevallen het recht van het slachtoffer slechts ontstaat op het oogenblik van het ongeval, dat het aanneembaar is dat het rechtsverband dat op dat bepaald oogenblik tusschen verzekeraar en slachtoffer ontstaat zou vernietigd worden door een beding van vervallenverklaring dat bedongen is geweest vóór het ontstaan van dat rechtsverband;

Overwegende dat die bewering niet kan aangenomen worden;

Overwegende dat men mag bevestigen dat in het huidig geval het ongeroepen beding ten behoeve van eenen derde buiten het bereik der overeenkomst valt;

Dat men inderdaad uit het oog niet mag verliezen dat het inzicht van den verzekerde is geweest van zich zelf tegen de gevolgen van een ongeval te vrijwaren en dat men mag bevestigen dat hij niets ten behoeve van eenen onbekenden derde heeft willen bedingen;

Dat, anderzijds de verzekeringsmaatschappij de voorwaarden door haar gesteld en aanvaard in acht heeft genomen om het bedrag der te betalen premie te bepalen;

Dat de gevolgtrekking door de Burgerlijke partij voorgesteld zou afwijken van het grondbeginsel dat men in 't algemeen zich niet kan verbinden noch iets bedingen in eigen naam dan voor zich zelve alsook van de overeenkomst tusschen verzekeraar en verzekerde gesloten en bijgevolg ook van art. 1134 Burgerlijk Wetboek, hetwelk bepaalt dat de wettiglijk aangegane overeenkomsten tot wet strekken voor degenen die ze gemaakt hebben (Luik 30 September 1930. Pas. II, 174);

Dat de verzekering waarvan gewag juist voor doel heeft de rechten der partijen te regelen voor het geval dat een ongeluk mocht overkomen;

Dat dergelijke overeenkomst van kracht is zodra het ongeluk waartegen de verzekerde zich heeft willen vrijwaren zich voordoet met de verplichting voor hem al de aangenomen voorwaarden te volbrengen;

Overwegende dat het art. 1275 Burgerlijk Wetboek in het huidig geval niet kan toegepast worden vermits men de overeenstemming van den schuldenaar, van den schuldeischer en van den aangeboden derde niet aantreft;

Overwegende dat de Burgerlijke Partij beweert dat zij het recht heeft te handelen tegen de Maatschappij «L'Urbaine» krachtens art. 1166 Burgerlijk Wetboek;

Overwegende dat de Maatschappij «L'Urbaine» opwerpt dat de betichte tegenover haar van alle recht vervallen is vermits hij de voorwaarden op straf van waarborgsverval gesteld en aangenomen niet heeft onderhouden, dat hij namelijk bedoeld ongeval binnen den gestelden termijn (48 uren na kennis gehad te hebben van het ongeval en ten laatste eene maand na het plaats greep), en met de vereischte

omstandigheden niet heeft doen kennen en daarenboven nog nalatig is gebleven van alle buiten-gerechtelijke akten en rechtsvorderingstukken, aan haar te overhandigen;

Dat, dienaangaande, de Burgerlijke partij doet opmerken dat de Maatschappij door haar verwittigd is geweest den 13 October 1930 en vervolgens op de hoogte was van gansch de rechtspleging;

Dat daarenboven door een officier van politie werd bevestigd dat tijdens het onderhoor van den betichte (tusschen 2 en 10 September 1930) deze in bezit werd gevonden van een brief eener verzekeringsmaatschappij waarbij deze laatste doet kennen dat zij de polis opzegde wegens menigvuldige ongevallen;

Dat de Burgerlijke partij daaruit besluit dat het als hoogst waarschijnlijk voorkomt dat de Maatschappij «L'Urbaine» kennis had van het ongeval des te meer daar zij weigert bedoelden brief bij het bundel te voegen;

Overwegende dat dergelijk vermoeden niet voldoende is om aan het Hof toe te laten te bevestigen dat de betichte schriftelijk binnen de bepaalde tijdruimte aan de Maatschappij het ongeval heeft doen kennen met aanduiding der omstandigheden in dewelke het geschiedde en met kennisgeving van woonplaats enz., van den gekwetste;

Dat de betichte zelfs een niet toegelaten rijtuig voerde en de vlucht heeft genomen om zich aan het gerecht te onttrekken;

Dat bijgevolg de Maatschappij «L'Urbaine» gerechtigd is het voorzien waarborgsverval in te roepen;

Dat de schuldeischer in het geval door art. 1166 voorzien optreedt als vertegenwoordiger van zijnen schuldenaar om dezes vermogen te vermeederen en bijgevolg niet meer recht kan hebben dan zijn schuldenaar;

Dat er bijgevolg moet aangenomen worden dat de betichte tegenover de Maatschappij «L'Urbaine» van alle waarborgsrecht vervallen zijnde, de Burgerlijke partij niet kan gemachtigd zijn tegenover de zelfde Maatschappij een recht uit te oefenen dat niet meer bestaat;

Overwegende dat het vonnis a quo beslist dat de verzekeraar tegenover de Burgerlijke partij de uitzonderingen niet mag invoeren welke hij den verzekerde zou kunnen opwerpen indien deze laatste die uitzonderingen alleenlijk door zijn bedrog, zooals tegenover den betichte is bewezen, veroorzaakt heeft;

Overwegende dat die bewijsvoering in rechte niet gegrond is vermits het niet is bewezen dat de verzekeringsmaatschappij aan het ingeroepen bedrog zou medeplichtig zijn, en dat men bijgevolg tegenover haar de overeenkomst moet eerbiedigen en uitvoeren;

Dat partijen het inzicht hebben gehad de overeengekomen bedingen wederzijds verplichtend te maken; dat met het oog op die voorzorgen de verzekeringsmaatschappij hare premien heeft bepaald en niet heeft kunnen vermoeden dat de genomen voorzorgen tegenover de schuldeischers als niet bestaande zouden mogen aanzien worden.

Overwegende dat uit bovenstaande beschouwingen insgelijks blijkt dat het besluitschrift door de Burgerlijke partij in vervangende orde genomen niet gegrond is;

Om deze redenen:

Alle verdere conclusiën afgewezen;

Het Hof, aanvaardt het ingesteld beroep en erop recht doende bij verstek tegenover den betichte die alhoewel behoorlijk gedagvaard, niet verschijnt en tegensprekelijk jegens de andere partijen;

Verwerpt het aangevoerd afwijzingsmiddel wegens onbevoegdheid en verklaart zich bevoegd;

Zegt dat in het huidig geval het beding ten gunste van eenen derde niet kan ingeroepen worden;

Dat de Burgerlijke partij niet gerechtigd is ingevolge art. 1166 Burgerlijk Wetboek tegen de Verzekeringsmaatschappij «L'Urbaine» handelend op te treden;

Doet bijgevolg het bestreden vonnis te niet voor zooveel het de rechtsvordering door de Burgerlijke partij tegen de Maatschappij «L'Urbaine» gericht heeft, aangenomen, en deze solidairlijk met den betichte in de grenzen van hare overeenkomst heeft veroordeeld;

En daaromtrent opnieuw beslissende, verklaart voornoemde rechtsvordering niet ontvankelijk;

Veroordeelt de Burgerlijke partij tot al de kosten door hare rechtstreeksche dagvaarding tegen de Maatschappij «L'Urbaine» in eersten aanleg veroorzaakt;

Verwijst haar insgelijks in al de kos-

RECHTSPRAAK

HOF VAN BEROEP TE GENT

4e KAMER — 26 OCTOBER 1932

Voorzitter: M. Vanderlinden
Raadsheeren: M.M. Verhulst en De Poortere
Adv. Gen.: M. Remy

VERZEKERING TER ZAKE VAN AANSPRAKELIJKHEID — BEVOEGDE RECHTER — GEEN BEDING TEN BEHOEVE VAN EEN DERDE — TOEPASSELIGHEID VAN ART. 1166 B. W.

I. De vordering van de burgerlijke partij tegenover de verzekeraar moet aanzien worden als een tusschengeschil dat valt binnen de bevoegdheid van den rechter die over de strafzaak te oordeelen heeft, en dit zelfs voor de eerste maal in beroep.

II. Een verzekering ter zake van aansprakelijkheid is niet een beding ten behoeve van een derde; zij schept geen rechtsverband tusschen de verzekeraar en de benadeelde, rechtsverband dat na zijn ontstaan op het oogenblik van het ongeval niet meer zou kunnen beïnvloed worden door redenen van verval opgelopen door de verzekerde.

III. De benadeelde kan op grond van artikel 1166 B. W. optreden tegenover de verzekeraar; deze laatste kan echter tegenover hem de redenen van verval doen gelden die hij volgens de overeenkomst of volgens de wet zou kunnen invoeren tegenover den verzekerde.

O. M. en E. Peirs t/ Gromoff en verzekeringsmaatschappij L'Urbaine

Overwegende dat de Correctionneele Rechtbank van Gent bij vonnis verleend den 27 Maart 1932 de betichte bij verstek heeft veroordeeld tot gevangenisstraffen en geldboeten, kosten enz., om, bij gebrek aan vooruitzicht of voorzorg, doch zonder inzicht om eens anders persoon aan te randen, onvrijwillig den dood te hebben veroorzaakt aan Leo Holvoet en verders, voerder zijnde van een auto en wetende dat dit rijtuig een ongeval veroorzaakte of daartoe aanleiding gaf, de vlucht te hebben genomen om niet bij de noodige bevindingen aanwezig te zijn, te Olsene op 2 September 1930;

Dat voornoemd vonnis, rechtdoende op de besluitschriften der Burgerlijke partij, den betichte en de Naamloze Maatschappij «L'Urbaine» (deze in de grenzen van hare overeenkomst), solidairlijk veroordeelt aan de Burgerlijke partij de som van 330.617,50 fr. met de rechterlijke intresten en kosten te betalen;

Overwegende dat voornoemd vonnis op tegenspraak werd verleend tegenover al

de partijen uitgenomen jegens den betichte;

Overwegende dat de Maatschappij «L'Urbaine» tijdig en regelmatig in hooger beroep is gekomen tegen het vonnis verleend door de Correctionneele Rechtbank van Gent;

Overwegende dat door voornoemd vonnis de feiten ten laste gelegd van den betichte zijn bewezen en dat bij ontstentenis van andere beroepen dan hetgene ingesteld door de Maatschappij «L'Urbaine» het Hof alleenlijk heeft te onderzoeken of, op burgerlijk gebied, het bestreden vonnis tegenover de «Urbaine» moet behouden, gewijzigd of opgeheven worden;

Overwegende dat, ten verzoeken van Esther Peirs, Wwe Leo Holvoet, handelende als erfgename van haren voorafgestorven echtgenoot, als in eigen naam en in hare hoedanigheid van moeder en wettige voorgeders harer minderjarige kinderen Hedwige, Germain en Leo Holvoet, de Verzekeringsmaatschappij «L'Urbaine» rechtstreeks werd gedagvaard om te verschijnen voor de boetstraffelijke Rechtbank van Gent, ten einde zich te hooren verwijzen solidairlijk met den betichte aan verzoeker te betalen de som van 369.329,50 fr. met de rechterlijke intresten sedert 2 September 1930 en de kosten der aanstelling der Burgerlijke partij, en der gedwongen tusschenkomst;

In ondergeschikte orde, te hooren zegen in rechte dat het tegen betichte tusschen te komen vonnis aan gedaagde tegensprekelijk en gemeen zal zijn;

Overwegende dat de Maatschappij «L'Urbaine» inroep dat zij niet burgerlijk verantwoordelijk is voor den betichte;

Dat de vordering der Weduwe Holvoet eene burgerlijke vordering is waarvan de boetstraffelijke Rechtbank niet te kennen had;

Dat de openbare orde niet toelaat dat de boetstraffelijke Rechtbanken wier bevoegdheid beperkt is en uitzonderlijk is over eene burgerlijke vordering zouden beslissen dewelke uit geen strafbaar feit voortspuit;

Overwegende dat de Maatschappij «L'Urbaine» daaruit afleidt dat de eerste Rechter niet bevoegd was om kennis te nemen van de gedwongen tusschenkomst door dewelke zij in het geding wordt gebracht;

Overwegende dat de vordering waarvan gewag uit een strafbaar feit is ontstaan;

Dat de burgerlijke vordering kan vervolgd worden terzelfder tijd en voor de-

ten van beroep jegens al de partijen daar zij in het ongelijk wordt gesteld, geschat op 186,93 frank.

NOTA. — Op 26 Oktober 1932 velde de 4e Kamer van het Hof van Beroep te Gent, onder voorzitterschap van den Heer Vanderlinden en op advies van den Heer Advocaat-Generaal Remy, in zake A. De Klerck t/ Brisz en de Verzekeringsmaatschappij « Compagnie Centrale d'Assurances » een arrest waarin de in het hierboven weergegeven arrest vastgelegde oplossingen eveneens vooropgesteld worden.

De doctrine en de jurisprudentie staan algemeen op het standpunt dat het slachtoffer niet over een rechtstreeksche vordering tegenover den verzekeraar van de burgerlijk aansprakelijke persoon beschikt (Van Eckhout, n° 91 en het daar aangehaalde arrest van het Hof van Beroep te Gent van 12 Maart 1913, Pas. 1913, II, 106). Tegenover deze verzekeraar kan het slachtoffer enkel optreden op grond en binnen de perken van artikel 1166 B. W. Beide arresten zijn echter vooral belangrijk voor wat de er in behandelde kwestie van bevoegdheid betreft: het Hof neemt uitdrukkelijk aan dat de strafrechter, die over de strafvordering tegenover degene die de schade veroorzaakte uit te spreken heeft, bevoegd is om te oordeelen over de burgerlijke vordering gericht tegen den verzekeraar van de burgerlijk aansprakelijke partij. Deze stelling van het Hof van Beroep van Gent is in strijd met diegene die algemeen aangenomen wordt, zelfs in Frankrijk waar nochtans sedert de wet van 13 Juli 1913 (art. 53) aan den benadeelde een rechtstreeksche vordering tegenover den verzekeraar wordt toegekend. De verzekeraar is inderdaad niet burgerlijk aansprakelijk volgens artikel 1384 B. W.; hij is enkel gebonden tengevolge van zijn contract en binnen de grenzen door dit contract aangegeven; het recht op schadevergoeding van den verzekerde spruit niet voort uit het ongeval, het ongeval is zelfs niet de aanleiding tot het eischbaar worden van de contractueel vastgestelde vergoeding: de verplichting van den verzekeraar ontstaat op het oogenblik dat de verzekerde verplicht wordt aan het slachtoffer een vergoeding uit te keeren, op het oogenblik dat het patrimonium van den verzekerde wordt aangetast (H. en L. Mazeaud, Traité de la responsabilité civile, n° 2039 en 2696-2730 — Seine, 25 Feb. 1929, D. 1930, 2, I, nota van Josserand — Parijs, 5 Juni 1930, Rev. Gén. Ass. Terr., 1930, bl. 1094, nota van M. Picard).

Op 10 Juni 1932 velde de strafrechtelijke Kamer van het Hof van Verbreking van Frankrijk een arrest dat als de bepaalde vastlegging van de Fransche jurisprudentie op dit punt mag gelden: « Mais attendu que la partie civile ne peut attirer devant les tribunaux répressifs que l'auteur du délit et les personnes déclarées par la loi civilement responsables de ce délit dans les termes des articles 74 du Code pénal et 182 du Code d'instruction criminelle; que l'assureur qui ne saurait être compris parmi les personnes énumérées dans les articles 1382 à 1386 du Code civil, ne peut être recherché en vertu du délit reproché au prévenu, mais seulement à raison des effets d'un contrat civil d'assurance dont l'appréciation échappe à la juridiction répressive ». (Rev. Gén. Ass. Terr., 1932, bl. 813).

Dat de verzekering ter zake van burgerlijke aansprakelijkheid geen beding is ten behoeve van een derde wordt algemeen aangenomen (zie nochtans, contra Parijs, 26 Dec. 1929, Rev. Gén. Ass. Terr., 1930, bl. 336, met nota van M. Picard).

H. J.

BURGERLIJKE RECHTBANK VAN DENDERMONDE

22 OCTOBER 1932

Voorzitter: M. Van Ginderachter
Rechters: M.M. Van Winkel en Matthys
Pl.: Mr De Pesseroey t/ Mr De Vuyst

UITKEERING TOT ONDERHOUD — VASTSTELLING BEDRAG — HUIDIGE MIDDELEN SCHULDENAAR — GEBEURLIJKE WIJZINGEN — SPAREN VOOR LATER — ONAANNEMLIJKHEID.

Eene uitkeering tot levensonderhoud is uit haren aard zelf ten allen tijde voor herziening vatbaar.

Bij 't bepalen van derzelve bedrag dient dus slechts rekening gehouden met de huidige middelen van den schuldenaar en moet de gebeurlijkheid van het later afnemen van schuldenaar's welstand buiten beschouwing blijven. Sparen voor later is geen geldige reden voor een kind om zich te onttrekken aan de natuurlijke en wettelijke verplichting om in de huidige noodwendigheden zijner ouder te voorzien.

De Neef t/ De Neef

Gehoord aanlegger en verweerder Roger De Neef in hunne middelen en besluiten; —

Gezien de processtukken en wel name-lijk het vonnis van verstek en voeging van het profijt bij de hoofdzak door deze kamer gewezen den 23 Juni 1932 en in be- hoorlijk geboekt afschrift voorgebracht;

Overwegende dat verweerder Theopiel De Neef, alhoewel behoorlijk herdaagd, herhaald verstek laat gaan;

Overwegende dat de eisch strekt tot uitkeering van onderhoudsmiddelen door verweerders aan hunne ouders;

Overwegende dat de echtgenooten Gustaaf De Neef-Vermoens, onderling 59 en 61 jaar oud zijn en het niet wordt betwist dat vader De Neef niet meer kan werken; dat het loon dat moeder De Neef nog als werkvrouw kan verdienen voorzeker niet volstaat om in den onderhoud van het gezin te voorzien;

Overwegende, voor wat de kinderen aangaat, dat Theopiel De Neef het beroep uitoefent van paardenslachtergast en herbergier; dat zijn fortuintoestand dus op verre na niet te vergelijken is met dezen van zijn broeder Roger, welke, als be- roepsrenner, aanzienlijke inkomsten heeft;

Overwegende dat het inderdaad uit de bestanddeelen der zaak volgt dat Roger De Neef een bekend kampioen is der zes- dagenkoersen; dat hij als dusdanig regel- matig deelneemt aan de groote wedstrij- den in binnen- en buitenland; dat het van algemeene bekendheid is dat dergelijke kampioenen, benevens een groot vast loon, aanzienlijke bedragen in premien ontvangen; dat zulks overigens uit de door Roger De Neef zelf verstrekte inlichtin- gen blijkt; dat deze laatste niet betwist dat hij er zelfs een auto op na houdt en reizen naar het buitenland per vliegma- chien onderneemt;

Overwegende dat Roger De Neef ten slotte ook zijne bemiddeldheid niet ernstig betwist en eigenlijk alleen doet gelden dat die welstand slechts van tijdelijken aard is en geroepen om weldra, met het geleidelijk afnemen zijner lichaamskrachten, te verdwijnen; dat hij aldus staande houdt dat hij slechts een geringe som aan zijne ouders zou kunnen blijven betalen;

Overwegende dat het volstaat om de on- gegrondheid dier stelling te doen uitschij- nen er aan te herinneren dat een uitkeer- ring tot onderhoud uit haren aard zelf te allen tijde voor herziening vatbaar is en in verhouding kan worden gebracht tot de wijzigingen welke de behoeften van den schuldeischer of de middelen van den schuldenaar in de toekomst mochten on- dergaan;

Overwegende dat het ook nauwelijks dient gezegd dat, hoe lofwaardig de voor- zorg ook zij, een kind, onder voorwendsel van te moeten sparen voor later, zich niet kan onttrekken aan de natuurlijke en wet- telijke verplichting van in de huidige noodwendigheden zijner ouders te voor- zien;

Overwegende dat, gelet op dien huidige toestand der behoeften van de ouders De Neef en der middelen hunner kinderen, de uitkeering waarop aanlegger billijk aan- spraak mag maken om — met inbegrip van het loon zijner vrouw — volgens zij- nen maatschappelijken stand te kunnen leven, behoort te worden vastgesteld op de som van zes honderd frank per maand, te dragen door de twee verweerders in de verhouding van een zesde door Theopiel en vijf zesden door Roger;

Om die redenen:

De Rechtbank,

Alle verdere tegenstrijdige besluiten van de hand wijzende, verleent herhaald verstek tegen Theopiel De Neef bij dez- nalatigheid om te verschijnen en, recht- doende bij één en zelfde vonnis, veroor- deelt verweerders Theopiel De Neef en Ro- ger De Neef onderling om aan aanlegger te betalen, te rekenen van eersten Mei 1900 twee en dertig, een maandgeld van honderd en vijf honderd frank, betaalbaar op voorhand ter woonst van den schuld- eischer;

Veroordeelt Roger De Neef in vijf zes- den en Theopiel De Neef in 't overige zesde der gerechtskosten; die gerechtskosten op taxaat;

Verklaart het onderhavig vonnis uit- voerbaar bij voorraad niettegenstaande beroep en zonder borg, tenzij wat de kos- ten betreft.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL VAN ANTWERPEN

14 JUNI 1932

Referendaris: M. Janssens
Pleiters: Mr Wildiers t/ Mr Van De Putte

GEMEENSCHAPPELIJK VERVOER. — UIT- BATING NA GEMEENTELIJKE VERGUN- NING DOCH VOOR HET KONINKLIJK BE- SLUIT. — BURGERLIJKE MEDEDINGING.

De uitbating van een vervoerdienst, na gemeen- telijke vergunning, doch vóór het Koninklijk Be- sluit dat deze vergunning moet goedkeuren is een onwettelijke handeling.

Het verzoek der gemeentelijke overheid, en de goede trouw nemen die onwettelijkheid niet weg.

Die gedraging machtigt den benadeelde schade- vergoeding te eischen.

Autobus Lux t/ Antwerpsche Tramwegen

Aangezien partijen het eens zijn:

1) dat bij koninklijk besluit van een dertigsten Oktober negentien honderd een en dertig, eischeres gemachtigd werd tot het exploiteeren gedurende een tijdperk

van tien jaren van een openbaren en regel- matigen autobusdienst tusschen Deurne (Conforta) en Berchem (Van Hombeek- plein);

2) dat op tweede Oogst negentien hon- derd een en dertig de Raad der gemeente Deurne verweester vergunning verleende haar tramlijn n° 3 op de gemeente te ver- lengen van de Schijnpoort tot aan den Merxemschen steenweg;

3) dat op zesde November negentien honderd een en dertig de uitbating der verlengd tramlijn aanvang nam;

4) dat op vier en twintigste Februari negentien honderd twee en dertig de be- stendige deputatie van den provincieraad van Antwerpen over de vergunning aan verweester besluit nam;

5) dat bij koninklijk besluit van derde Mei negentien honderd twee en dertig, het bovengemeld besluit der bestendige depu- tatie en de vergunning goedgekeurd werd;

Aangezien eischeres aanvoert dat de uit- bating der verlengde tramlijn door ver- weester gedaan tusschen zesde November negentien honderd een en dertig en derde Mei negentien honderd twee en dertig, voor alle goedkeuring bij koninklijk be- sluit, een feit van oneerlijke mededinging geldt;

Dat de vordering strekt tot de herstel- ling der schade door eischeres geleden tengevolge van de ongeoorloofde uitbating der tramlijn;

Dat eischeres de geleden schade op fr. 225.000 (twee honderd vijf en twintig duizend frank) schat;

Aangezien de tramdienst ingericht door verweester alvorens het advies der be- stendige deputatie ingewonnen te hebben en alvorens hare vergunning bij Koning's Besluit goedgekeurd werd, eene onwette- lijke handeling daartelt;

Aangezien immers artikel 2, lid I der wet van 9 Juli 1875 gebiedend voorschrijft dat de vergunning verleend door de ge- meenteraden moeten onderworpen worden aan het advies der bestendige deputatie en aan de goedkeuring des Konings;

Dat de gebiedenden aard van het voor- schrift nog meer uit de bewoordingen van lid 3 van hetzelfde artikel blijkt;

Aangezien bovendien nopens het gelijk- aardig voorschrift gehouden in artikel 3 der wet van 15 September 1924 (waar de gebiedenden aard eenigszins kon betwij- feld worden tengevolge zekere verdere voorschriften welke de wet van 9 Juli 1875 niet behelst) de rechtspraak van meening is dat: « La force exécutoire de la déli- bération qui autorise l'exploitation doit » rester suspendue jusqu'au moment où » intervient l'approbation expresse ou » tacite du pouvoir supérieur; qu'en déci- » der autrement reviendrait à n'attribuer » à celui-ci qu'un droit de veto rétroactif, » laissant, jusqu'au moment où il viendrait » à s'exercer, le pouvoir inférieur libre » d'exécuter sa délibération et de placer » par là le supérieur devant des situations » acquises, pouvant préjudicier à l'intérêt » général ». (Cass. 11 Juli 1927; Pas. I, 285);

Dat bij analogie deze rechtspraak toe- passelijk is op de uitbating der tramwe- gen;

Aangezien, op grond van artikel 1382 van het burgerlijk wetboek, verweester aansprakelijk is voor de schade welke het gevolg is van de onwettelijke en ongeoor- loofde handeling welke zij pleegde;

Aangezien te vergeefs verweester op- werpt dat zij gehandeld heeft overeen- komstig de bestaande bestuurlijke gebrui- ken;

Aangezien immers een gebruik dat de handelingen van verweester zou... ver- rechtvaardigen niet kan bekrachtigd wor- den daar het regelrecht zou indruischen tegen de gebiedende voorschriften der wet van 9 Juli 1875, en dus den onwettelijken aard van verweester's handelingen niet wegnemen kan;

Aangezien te vergeefs verweester aan- voert dat zij gehandeld heeft op verzoek der gemeentelijke overheid van Deurne en dat het werk een kwestie van dringen- den aard en van openbaar nut was;

Aangezien de vaststelling dat verweester eene onwettelijke handeling met een loffelijk inzicht en niet te kwader trouw zou verricht hebben, de verantwoordelij- heid van verweester niet zou opheffen maar alleenlijk het theoretisch gevolg me- devoert dat verweester niet een burger- lijk misdrijf maar een oneigenlijk mis- drijf zou gepleegd hebben;

Aangezien het niet ter zake dient ver- weester te volgen in hare beschouwingen over een zoogezegd monopolium dat eische- res zou toegekend worden;

Dat immers de eisch niet gegrond is op de inbreuk aan een monopolium recht maar

op de aansprakelijkheid vloeiende uit eene onwettelijke handeling;

Aangezien te vergeefs verweester erop steunt dat er geen kwestie is aan de uitba- ting eener nieuwe lijn maar wel en alleen van de uitbating der rationeele verlenging eener bestaande lijn;

Aangezien dit aan den toestand in rech- te niets verandert, dat zoowel voor eene nieuwe lijn als voor eene verlenging een koninklijk besluit wordt vereischt doch alleen geen openbare aanbesteding noodig is;

Aangezien verweester zonder gegrond- heid nog opwerpt dat hare tramlijn en de autobusdienst niet dezelfde weg volgen;

Aangezien beide diensten dezelfde bui- tenstadsche wijk bedienen langs dezelfde voornaamste straten der wijk: (Ten Eeck- hovenlei en De Grijspeerdstraat) om sa- men langs de Schijnpoort Antwerpen in te treden;

Aangezien het bedrag der geleden scha- de betwist wordt, dat de voorbereidende maatregel waartoe eischeres besluit van aard is de schade vast te stellen;

Om deze redenen:

De Rechtbank, alle andere of strijdige besluiten ontzeggende, verleent akte aan partijen dat eischeres verklaart het ge- ding te schatten op de som van twintig duizend franken om te voldoen op de wet aan de bevoegdheid, zegt voor recht dat verweester aansprakelijk is voor de scha- de geleden door eischeres tengevolge van de uitbating waarover het geschil loopt en alvorens recht te doen over het bedrag der schadevergoeding, wijst in hoedanighe'd van deskundige aan Mijnheer Pierard, boekhouder te Berchem; Delescluzstraat, met opdracht van, in een met redenen omkleed verslag, onder eede te bevestigen bij neerlegging, zijn meening te geven, over den aard en het bedrag der schade;

Geeft opdracht aan den Heer Rechter Dailly en bij dez- afwezigheid of belet aan welk ander Rechter of plaatsvervan- gende Rechter van dienst op den dag der eedaflegging, den eed van genoemde des- kundige af te nemen; behoudt de kosten voor en verzend de zaak naar den alge- meenen rol en verklaart het vonnis uit- voerbaar niettegenstaande beroep en zon- der borgstelling.

Mededeelingen

Naar aanleiding van het hoofdartikel verschenen in ons vorig nummer ontvin- gen wij de hieronder staande mededeelin- gen van Mr Frans Wittemans en van Prof. Mr Niko Gunzburg.

De al te bondige samenvatting der wet van 20 Juli 1932, uit mijn hand in het « Rechtskundig Weekblad » verschenen op blad. 150, n.l. van art. 223, is oorzaak dat Prof. N. Gunzburg in zijn hoogst belang- rijk artikel van 20 November 1932 ge- meend heeft een missing er in te vinden.

De bedoelde passus verklaarde n.l. dat een machtiging onnoodig is, wanneer de man afwezig is of uit zijn rechten ontzet, zelfs voor het beroep van advocaat. Dit laatste is werkelijk zoo, krachtens art. 4 der wet van 7 April 1922, bepalend dat « indien de man afwezig is, of ontzet uit zijn rechten, of in de onmogelijkheid zijn wil te uiten, de vrouw geen enkele mach- tiging dient te bekomen ».

Een onduidelijkheid is echter in mijn artikel ontstaan door de verwijzing naar art. 223e, dat inderdaad in den eersten tekst der wet voorkomt, in tweede lezing vervallen, en luidend als volgt:

« De wetsbepalingen waarbij het uitoe- fenen, door de vrouw, van openbare amb- ten of van het beroep van advocaat wordt geregeld, worden ingetrokken in zoo verre zij in strijd zijn met artikel 223a. »

F. Wittemans.

Professor Niko Gunzburg doet ons op- merken dat hij gemeend heeft de aandacht te moeten roepen op een passus in het arti- kel van Mr Wittemans omdat niet alleen art. 223e, bij de tweede lezing vervallen is, maar dat artikel 223a tevens gewijzigd werd. De Senaat had in eerste lezing dit artikel als volgt gestemd: « de vrouw kan, mits de uitdrukkelijke of stilzwijgende machtiging van den man een beroep, een nijverheids- of handelsbedrijf uitoefenen ». Bij de tweede lezing werden de woorden « of stilzwijgende » geschrapt. De stilzwij- gende machtiging bestaat dus niet meer tenzij wanneer de man afwezig verklaard werd, in den zin van de artikelen 112 en

volgende van het burgerlijk wetboek, wanneer hij uit zijn rechten ontzet is of onmogelijk zijn wil te kennen geven kan.

Dit stelsel is ook geldig voor de vrouw-advokaat zooals dit in de wet van 7 April 1922 werd beslist.

PARLEMENTS- EN PROVINCIE-RAADSVERKIEZINGEN

De onderrichtingen aan de heeren voorzitters der kiesburelen voor de toekomstige parlements- en provincieraadsverkiezingen, verschenen in den « Moniteur belge » van 7-8 November, worden in overdruk uitgegeven.

Dit document is te verkrijgen, tegen den prijs van 1 fr. 50 c. het exemplaar, in de burelen van het Staatsblad, Leuvense straat, 40, te Brussel. Bestelling tegen verrekening, inningskosten niet inbegrepen.

NEDERLANDSCHE TEKST VAN HET BURGERLIJK WETBOEK (boek I en boek II)

In den « Moniteur belge » van 27 October 1932 verscheen de vertaling in de Vlaamsche taal van het Burgerlijk Wetboek, boek I en boek II, bewerkt door de bij koninklijk besluit van 18 September 1923 ingestelde bijzondere commissie.

Die vertaling alleen zal worden gebruikt voor het onderwijs in de onderwijsinrichtingen van den Staat, alsook voor het opmaken van alle openbare akten uitgaande van de wettelijk gestelde machten.

Dit officieel document verschijnt onder brochurevorm.

Tet verkrijgen in de burelen van den « Moniteur belge », 40, Leuvense straat, te Brussel.

Prijs: 3 frank.

De schriftelijke bestellingen worden tegen verrekening met porto opgestuurd.

Bibliographie

Prof. Mr. W. A. BONGER. — INLEIDING TOT DE CRIMINOLOGIE. — Haarlem. L. van Bohn 1932, 236 blz.

De serie der « Volksuniversiteits-Bibliotheek », waarin reeds zoovele merkwaardige boekjes verschenen zijn van de hand der meest vooraanstaande Nederlandsche geleerden, wordt gekenmerkt door een uiterst wetenschappelijke degelijkheid, gepaard aan een bron-klare uiteenzetting.

Die beide hoedanigheden vinden we terug in het zoo pas verschenen werkje van Prof. Bongers over de criminologie. Geen gebied is meer dan dit laatste bewerkt geworden en zelden heerschte er in de wetenschap hardnekkiger strijd tusschen scholen en theorieën dan in de criminologische wetenschap. Deze strijd was des te heftiger daar juist in de laatste jaren in alle landen een zeer sterke beweging ontstaan is om de nieuwe leerstellingen in de praktijk toe te passen en in het positieve strafrecht de meest ingrijpende wijzigingen te verwezenlijken.

Niets kon thans meer welkom zijn dan een beknopt en klaar overzicht van den stand der criminologie op dezen dag en zulk overzicht geeft Prof. Bongers thans op schitterende wijze in het boekje dat vóór ons ligt.

In den aanvang geeft schrijver een meesterlijke ontleding van de twee elementen waaruit de straf bestaat: aan den eenen kant het traditioneel bevredigen van de wraakgevoelens der leden eener collectiviteit en aan den anderen kant de beveiliging der gemeenschap. Deze beide elementen heeft de criminologie tot voorwerp van haar onderzoek te maken. Schrijver ontleeft dan de middelen en methoden welke bij dit onderzoek dienstig zullen zijn, licht de deelwetenschappen toe die het complexe van de criminologie uitmaken en wijdt bijzonder uit over de methoden en gegevens der crimineele statistiek.

Zooals elk criminoloog hoefde schrijver ook zijn meening uiteen te zetten over het zoo gewichtig en zoo gevaarlijk vraagstuk van het determinisme dat in de criminologie zulken uiterst belangrijken rol speelt. Schrijver wenscht niet zich in het filosofische vraagstuk te verdiepen en bepaalt zich bij praktische opmerkingen, die echter in hun eenvoud en in hun klaarheid een zeer overtuigend karakter hebben. Hij rekent af met de stelling die den vrijen wil baseert op het gevoel van vrijheid waarvan de mensch zich bewust meent te zijn en dat hem aanzet alle andere bepalende oorzaken van de menschelijke handeling te ontkennen. Al heeft dit dogma een taai leven, toch denkt schrijver niet dat daarin het bijzonderste bezwaar tegen het determinisme gevonden dient te worden. Hij is echter van meening dat het stevigste argument voor het indeterminisme bestaat in de vrees dat zonder vrijen wil aan de zedelijkheid alle grondslag zou ontnomen worden en dat er van verantwoordelijkheid geen sprake meer zou kunnen zijn. Schrijver toont aan dat deze vrees volkomen ongegrond is en dat het determinisme integendeel leert dat ieder mensch verantwoordelijk voor zijn daden schuldig is, niet op grond van den denkbeeldigen vrijen wil, maar op grond van het feit dat hij lid is van een maatschappij, die tegen dengene welke haar regels overtreedt en dus haar belangen schaadt, maatregelen moet nemen ter harer beveiliging. Het is de stem van de maatschappij die de basis is der verantwoordelijkheid en deze laatste gaat met het determinisme veel verder dan met de tegenovergestelde leer.

Prof. Bongers knoopt aan deze stelling beschouwingen vast betreffende de verantwoordelijkheid der krankzinnigen, die destijds evenals gezonden van geest gestraft werden en nadien op grond

hunner ziekte volledig buiten bereik kwamen van het gerecht. Juist bij de krankzinnigen blijkt het hoezeer de verantwoordelijkheid enkel op maatschappelijke grond kan gebaseerd worden.

Schrijver toont ook aan hoe determinisme niet met fatalisme mag verward worden, hoe de menschelijke wil kan beïnvloed worden en hoe juist in dit feit de straf de bijzondere rechtvaardiging van haar bestaan vindt. De praktijk vult meer en meer de kloof welke deterministen van hun tegenstrevers scheidt en schrijver voorziet de periode dat het dogma van den vrijen wil volledig de vlag zal strijken.

Prof. Bongers komt dan tot een historisch overzicht van de criminologie, waarbij in zeer beknopte vorm de lijn van de ontwikkeling dezer wetenschap wordt geschetst en waarin met enkele klare en rake beschouwingen de invloed van de voornaamste geleerden in de verschillende landen wordt nagegaan.

Zeër keurig ontleeft schrijver het systeem dat op strafrechtelijk gebied in voege is gekomen sedert de Fransche revolutie met de huldiging van de abstracte menschelijkheid doch waarbij toch volledig de werkelijke mensch over het hoofd wordt gezien.

Het volgend hoofdstuk behandelt het werk der sociologen en statistiekers, waarbij de aandacht gevestigd wordt op de Belgische geleerden Quetelet en Ducpétiaux en de belangrijke bijdrage van hun arbeid in het licht wordt gesteld.

De Italiaansche of antropologische school wordt natuurlijk uitvoerig behandeld en schrijver beoogt hoe noch de theorie van de geboren misdadigers, noch deze van het misdadiger-type zich heeft kunnen handhaven. Hij beschouwt als de grootste verdienste van Lombroso dat hij de leer, die vóór hem reeds was opgekomen, dat de misdadiger een zieke of gedegeneerde zou zijn, vaster heeft gegrondvest en dat hij de algemeene belangstelling voor dit standpunt heeft weten te winnen. Hij heeft nochtans de betekenis dezer stelling zeer sterk overschat en Prof. Bongers toont aan hoe Lombroso de antropologische richting in de ontwikkeling der criminologie zelfs heeft tegengehouden door al te zeer in elk geval abnormaliteit op den voorgrond te plaatsen. Zeer te recht zegt schrijver: « Het abnormale in de misdaad is van sociaal, niet van biologischen aard. Met uitzondering van enkele speciale gevallen blijft de misdaad binnen de grenzen der normale physiologie en psychologie. Dit is de basis der crimineele sociologie ».

Nadien wordt aangegeven hoe Ferri de leer van Lombroso heeft verbeterd door te doen uitschijnen, hoe de misdaad wel haar oorsprong vindt in een biologischen anti-socialen aanleg, doch hoe het sociale milieu er den vorm aan geeft.

Bij de behandeling van de Fransche school, ook « milieu-school » genoemd, waarbij vooral de verhouding tusschen de economische omstandigheden en de misdadigheid wordt onderzocht, deelt schrijver zeer belangrijke statistische gegevens mede betreffende verschillende Europeesche landen op het gebied van kinderverwaarloozing, alcoholisme, sexuele demoralisatie, misdadigheid in verband met oorlog, enz...

En zijn conclusie is dat, wanneer het fysiek milieu in de etiologie van de misdaad van zeer bijkomenden aard is, de economische verhoudingen des te meer belang hebben.

In het hoofdstuk gewijd aan de bio-sociologische school onderzoekt Prof. Bongers aan de hand eener kritiek der leer van Ferri de wet der individuele variaties en bespreekt naar aanleiding hiervan de stelling der eugenisten waartegenover hij zeer sceptisch staat.

Verder wordt nog aandacht gewijd aan de spiritualistische school, die de oorzaken der misdadigheid hoofdzakelijk zoekt in de godsdienstloosheid, school welke in België door Debaets vertegenwoordigd werd. Schrijver neemt bestel stelling tegen deze school en toont, aan de hand van statistieken, dat er niet het minste stellig verband bestaat tusschen misdaad en ongelooft. Hij geeft zeer interessante beschouwingen over de oorzaken van de geringe criminaliteit der ongelooften, waarvan de redenen voornamelijk op maatschappelijk gebied liggen en met de vraag « geloof of ongelooft » maar weinig te maken hebben. Hij bestrijdt hierbij de stelling dat zonder godsdienst de moraal niet bestaat. « De moraal wortelt in de sociale gevoelens den mensch eigen. Zij ligt dieper in den menschelijken geest verankerd dan de godsdienst en steunt er dus niet op. Er is dan ook moraal zonder godsdienst en ook godsdienst zonder moraal. De genoemde vergissing is ontstaan doordat in de historische periode godsdienst en moraal verbonden zijn, waardoor de schijn der onafscheidelijkheid ontstaan is ».

Het laatste gedeelte van het werk van Prof. Bongers is gewijd aan de crimineele psychologie, waarin een overzicht gegeven wordt van dezen buitengewoon vruchtbaren tak der wetenschap in de laatste jaren en waarin voor Nederland in het bijzonder de belangstelling gevraagd wordt voor de werken van Van Dyck, Heymans, Pannenberg en De Graef. Niets is van meer gewicht voor de ontwikkeling van de criminologie dan de psychologie van den misdadiger. Zij vormt inderdaad in de etiologie van de misdaad het blijvende, en het midden waarin de misdaad geschiedt vormt het veranderlijke. Zoo is de crimineele psychologie ook van het allergrrootste belang voor de praktische toepassing van de strafrechtswetenschap, waaraan schrijver zijn laatste hoofdstuk wijdt. Hij onderverdeelt dit in crimineele hygiëne en crimineele politiek en geeft een overzicht van heel de zoo belangrijke moderne beweging betreffende het voorkomen van de misdaad en de beveiliging van de maatschappij.

Hij besluit met een onderzoek naar de verhouding in het strafrecht tusschen strengheid en humanitarisme. « Mits men steeds diep doordrongen is van het tragische dat in de misdaad gelegen is, mits men zich steeds helder voor oogen stelt dat de misdadigers tot de meest ongelukkigen onzer medemenschen behooren en dat dus steeds de grootst mogelijke humaniteit jegens hen geboden is ».

Een uitvoerige bibliographie besluit het boek. Het werk van Prof. Bongers, beknopt van vorm, is buitengewoon rijk aan gedachten en gegevens; het brengt eenheid in de oneindig verscheiden strekkingen, die zich in de laatste jaren op het gebied van de criminologie hebben voorgedaan; het is geschreven in een kernachtig Nederlandsch en in een flinke wetenschappelijke taal. Al wie zich theoretisch of praktisch met het strafrecht bezighoudt zou er moeten kennis van nemen.

René VICTOR.

ADVOKATENBLAD, 15e jaargang, n° 3. — Coert: Arbitrage als bedrijf en de advocatuur. — Vonck: Kaleidoscoop. — van Lier: Gratis bijstand in kantongerechtszaken. — Goethe als advocaat. — N° 4-5: Schorer: De bekorting der alimentatieprocedure. — de Vrieze: Pleitnota's. — Goudsmid: Een kwestie van reclame. — Vonck: De kwestie van re- en dupliek bij pleidooien. — D...: De collectieve reclame in de Duitsche advocatuur.

REVUE INTERNATIONALE DU DROIT PENAL (9e jaar, N° 1-2). — IIIe Congrès international de Droit pénal. (Palenque 1933). Question: 1. Pour quels délits convient-il d'admettre la compétence universelle? Rapports par: de Michelis, de Potulicki, Radulesco, Pétich; 2. Le Jury d'honneur et le délit de diffamation. Rapports par: Henry, Longhy, Niedzielski, Moruzzi; 3. Est-il désirable d'avoir, à côté du Code pénal et du Code de procédure pénale, un Code d'exécution des peines? Rapports par: Belym, Mommaert, Rabinowicz; 4. Le jury et l'échevinage. Rapports par: Braffort, Prida, Mogilnicki, Glaser, Vrabiesco, Pétich; 5. Convient-il de considérer l'accusé comme un témoin dans sa propre cause? Rapports par: Collon, Vieites, Gorphe, Massari, Chiselitz, de Vassilia, Miricka; 6. De quelles manières pourrait-on obtenir une meilleure spécialisation du juge pénal? Rapports par: Chauveau, Gorphe, Carnevale, Veselie.

ARCHIV DES OFFENTLICHEN RECHTS (21. Bd. 3. Heft). — Schoen: Die rechtsgrundlagen der Verträge zwischen Staat und Kirche und der Verträge der Kirchen untereinander. — Schade: Ersatz der Zustimmung des Reichstags zu Staatsverträgen im Wege des art. 48 R. V. — Heilbrunn: Rechte und Pflichten der geschäftsführenden Reichsregierung. — Köttgen: Die achte Tagung der Vereinigung deutscher Staatsrechtslehrer. — 22 Bd. I. Heft: Leibholz: Die Verfassungsdurchbrechung. Betrachtungen aus Anlass der geplanten parlamentarischen Reichspräsidentenwahl v. Jan. 1932. — Hsu: Formalistischer und anti-formalistischer Verfassungsbe-griff. — Hall: Das Kartenbild als Integrationsfaktor des Staates. — Tecklenburg: Die Landtagsabberufung durch Volksabstimmung.

Necrologie

Wij laten hieronder den tekst volgen van de diepgevoelde rede welke Mr Louis Elebaers, onder-Voorzitter der Vlaamsche Conferentie der Balie van Antwerpen, namens deze Conferentie, uitsprak op het graf van onzen betreunden confrater

Mr LOUIS VAN DEN BROECK

**

M.,

Mij valt de droeve taak ten deel een laatste woord te richten tot hem die steeds geweest is een trouwe vriend en een hoogstaand confrater.

Dit woord dat ik spreek in naam van de Vlaamsche Conferentie der Balie die hem zoo nauw aan 't harte lag, weze een woord van innige hulde voor het jonge leven dat is heengegaan in de volle ontluiking van heerlijke zomergloed.

Dienaar van het Recht, hebt ge gestreden met al de oprechtheid van uw hart, gevend aan wie zich aan u toevertrouwde, onvoorwaardelijk en edelmoedig uw jonge talent en uwe diepe rechtskennis.

Dienaar van het Recht, zijt ge geweest een strijder met open vizier, een strijder met eerlijke wapens, een strijder aan wie steeds de tegenstrever de hand drukken kon om de eerlijkheid van een strijd.

Dienaar van het Recht, zijt ge gevallen al dienende het Recht en onwillekeurig rijst voor mij de herinnering op aan de grijze velden van den IJzer waar ik zoo menig jonge leven ten grave heb zien leiden en breng ik u als aan hen die vielen in dienst van het Recht het Eeresaluut.

Het woord dat ik spreek weze ook 'n woord van lichtende hoop: want wij gelooven.

Wij gelooven dat het heerlijkste dat er leeft in ons, onze ziel, onsterfelijk is; wij die hebben gevoeld meer dan wie ook de onrechtvaardigheden van deze wereld gelooven in eene immanente gerechtigheid.

Uwe oogen hebben zich zacht gesloten in zalige vrede met den Heer, zij zullen stralend ontwaken in de sublieme heerlijkheid van den Heer.

Moge deze zekerheid een zoete balsem wezen voor uwe diepbeproevede gade en uw zoo geliefde kinderen aan wien we in deze hartverscheurende oogenblikken de eerbiedige uitdrukking bieden van ons innigste meevoelen.

Uwe gedachtenis leeft onvergankelijk in onze harten.

Balieleven

OPENINGSZITTING DER CONFERENCE DU JEUNE BARREAU VAN ANTWERPEN

Verleden Zaterdag, 18 November l.l. hield de « Conférence du Jeune Barreau » hare openingszitting. De groote Assisenzaal was gansch gevuld door een uitgelezen publiek en op het podium

hadden tal van magistraten, alsook burgerlijke en militaire overheden plaats genomen.

De voorzitter, Mter Eduard Buisseret, in eene openingsrede, die zoowel door de gedachte als door den vorm uitmuntte, sprak de vergadering toe en noemde zich geveild deze talrijke bijeenkomst te kunnen begroeten.

De zusterconferentiën waren allen vertegenwoordigd. Doch wat meer was, de balie van Parijs had eraan gehouden eene afvaardiging, geleid door Mr Bérard, oud-minister van Justicie, te zenden. Nadat de voorzitter een woord van welkom aan de jongeren had toegestuurd en, met het oog op de zoalang beloofde vervlaamsching van het gerecht, het « dura lex, sed lex » geparaphraseerd had, gaf hij het woord aan confrater Vincentelli.

Het was een voordracht vol lyrische beschouwingen, de uitdrukking van een onvoorwaardelijke liefde tot den grond van zijn voorouders, voorgedragen met gloed en bezieling.

De « Vendetta », de wraak van het gedane onrecht, is gegrift in het hart van den Corsikaan, die geen onrecht dult en het met den kogel straft zonder tussenkomst van rechterlijke overheid. De moordenaar wordt op leven en dood vervolgd door zijn naaste verwanten van den verslagene; de beleedigde, bijgestaan door zijn naaste bloedverwanten, vervolgt den beleediger totdat het misdrijf door een onrecht, van gelijke waarde als deze gepleegd, als het ware is opgegeven, uitgewist.

Dit gevoel is behouden gebleven in Corsika omdat de overweldigers, die het land in den loop der jaren beheerscht hebben, nooit de rechterlijke macht op eerlijke gronden gevestigd hadden.

De conferentiër wist zijn auditorium gedurende ruim een uur lang te boeien door zijne rijke taal maar bijzonder door zijne gloedvolle beschouwingen over het eiland dat hij lief heeft als zijn geboortegrond.

« La parole est à Monsieur le Bâtonnier », was het thema der improvisatie van onzen steeds jongvloeiende stoffhouder en dienende als antwoord op de lezing van Mr Vincentelli.

Nogmaals was het ons gegeven van het ongeëvenaard sprekerstalent van Mr Bauss te genieten. Humoristisch doch vol goedheid, bracht hij zijne opmerkingen naar voor. Nadien sprak hij met ontroering over de confraters die in den loop van het verleden jaar uit ons midden door den dood werden ontruikt.

Het was een prachtige zitting.

's Avonds zaten een honderdtal confraters aan den disch.

Of het er gezellig toeging! Mr Buisseret heette allen welkom, onze stoffhouder stak een nieuw stuk vuurwerk af, confraters der zusterconferenties vertegenwoordigend, brachten den broedergroet totdat Mr Bérard der balie van Parijs eene rede hield waarvoor ons, spijtig genoeg, plaats ontbreekt om een volledig verslag uit te brengen.

Nadien werd er geroskamd en het hoofd van menig confrater gewassen.

Ingezonden Bijdragen

Onze confrater Mr. Jozef Crets der Balie van Dendermonde stuurt ons het hieronder staande gedicht ter opname in het R. W. Wij verleenen volgaarne aan deze verzen een plaats in onze kolommen.

Zulks geeft ons de gelegenheid er aan te herinneren hoe het Mr. Jozef Crets geweest is die de eerste den moed heeft gehad in het jaar 1902 om vóór de eerste kamer van het Beroepshof te Brussel in het Vlaamsch te pleiten in burgerlijke zaken. Deze flinke daad van onzen confrater heeft hem toen buitengewoon veel moeilijkheden veroorzaakt, doch niets kon hem van zijn standpunt afbrengen en zijn optreden is een historisch oogenblik geweest in den strijd voor de vervlaamsching van het gerecht.

Na zoovele jaren heeft Mr. Crets niets van zijn strijdslustigheid verloren zooals blijkt uit het hiernavolgend gedicht.

**

Man te zijn !

Om waarlijk man te zijn moet men het lijden [kennen,
Het dragen zonder klacht, zich aan zijn slagen [wennen,
En koel het trotsche hoofd, omhoog het mannen- [hart,
Den slag trotseeren van de folterendste smart!

Om waarlijk man te zijn moet men den smaad [verachten,
Den onverdienden hoon in zijne ziel versmachten;
Wie laster kent, en man is, plet hem met den voet
Gelijk een wand'laar met een giftige adder doet!

Wie voelt zich thans door smaad of onrecht nog [bewogen?
Is onrecht dan geen recht, is waarheid dan geen [logen?
En wordt de zwakheid niet de prooi van domme [macht?
Houdt moed, onteerden Gij, vernederd en veracht!

De smart is heilig en het onverdiende lijden
Schenkt adeldom den laat en kracht tot feller [strijden,
Verheft hem boven 't slijk dat hem niet treffen [kan
Want immer bleef hij pal, en immer bleef hij [MAN]!

Laat brouwers van venijn hun vuigste broedsel [braken,
Laat lage zielen vrij steeds boozere plannen maken:
Steekt op het mart'laarshoofd, verschopten van [deze aard:
Geen grijs van Uwen mond zijn Uw belagers [waard]!!!

Jozef CRETS,
Advocaat.

Uitgever: Drukk. « Themis »
Best.: R. Van Cauteren
Korte Ridderstraat, 22, Antwerpen. — Tel.: 200.95